

Henrik Old, tingmaður:

Endurnýggja fiskiflota við oljupengum

-Verður olja funnin eiga vit at royna at fáa inntøkur frá henni so tíðliga sum til ber, soleiðis at vit kunnu fara í gongd við at endurnýggja fiskiflotan heldur suðuroyartingmaðurin Henrik Old, sum saman við øðrum starvsbrøðrum er farin til Noregs at kunna seg við oljuvinnuna har.

JAN MÜLLER

Í hesum døgum er ein løgtingsnevnd á vitjan í Noregi. Tað er Vinnunevndin, sum kann seg við norsku oljuvinnuna nú undan tingviðgerðini av oljulöggávu. Millum limirnar í Vinnunevndini er eisini Henrik Old, tingmaður fyrri javnaðarflokkin í Suðuroynni.

Hóast hann er mest kendur fyrri áhuga og leiklut sín í fiskivinnupolitiska orðaskiftinum, so er hann tó ikki ókendur við oljuvinnuna. Seinastu 25 árin hevur hann næstan burturav fiskað í Norðsjónum og hevur tí eisini upplivað útviklingin, sum hevur verið í oljuvinnuni í Norðsjónum hesi mongu árin - heilt frá byrjanini í 1972, tá tað bert vóru nakrir heilt fáir boripallar, tí dag, har tað sjáldan slitnar sundur millum pallarnar á náttartíð.

-Sjálvandi hevur tú tí gjørt tær nakrar tankar um, at hetta var nakað, sum kanska einaferð kom til Føroya og harvið eisini hvørja ávirkan tað fór at fáa.

Hetland og oljan

Henrik Old hevur eisini sæð og upplivað útviklingin í Hetlandi, bæði áðrenn oljan kom og aftaná.

-Tað var ein ómetaliga stór broyting undan oljuna og so aftaná. Áðrenn oljan kom var Hetland eitt samfelag, sum var aftúrarsígt á mongum økjum.

Fyrst í 70-unum varð mangan tosað um, hvussu illa útgjörd hetlendingar vóru við fiskiskipum í mun til føroyingar.

-Tá oljuvinnan tók seg upp minkaði fiskivinnan fyrst heilt niður í einki, fyrri so seinni at mennast aftur. Hetlendingar fingi ein sera væl útgjördan og nýggjan flota - uttan illa við oljupengum. Tá yvirhalaðu teir eisini okkum føroyingar.

Henrik Old sigur, at vit føroyingar framvegis hava fleiri gomul skip heilt aftur frá tíðini, tá oljuvinnan tók seg upp í Hetlandi.

Endurnýggja fiskiflotan við oljupengum

Hann visir á, at fiskiflotin er við at gerast alt ov gamal, og tað er einki minni enn ein vanlukka, at vit ikki hava verið førir fyrri at endurnýggja fiskiflotan. Tað kundi verið ein útvegur at skifti flotan út við oljupengum - tá og um hesir koma.

-Eg dugi ikki at siggja, hvadani pengarnir til at endurnýggja okkara fiskiflota annars skulu koma.

Hann visir á, at vit kunnu ikki halda fram við at brúka skip, sum nækast 40 ára aldri. Tíðin er fyrri langari tíð síðani farin frá fleiri av hesum skipum.

-Fáa vit oljupengar í landskassan mugu vit sjálvandi leggja til síðis til komandi ættarlið, men vit mugu eisini útbýggja vinnuna, soleiðis at vit hava nakað at standa á, tá oljan er uppi.

Skulu hava eina oljuvinnu

Henrik Old heldur ikki, at tað er nakar ivi um, at vit skulu í holt við eina oljuvinnu, men tað eru sjálvandi mong viðurskifti, sum hann setir spurnartekin við, eitt nú um tað er rætt at taka oljuna upp á land í Føroyum.

Hetta er nakað, sum hann ætlar at kunna seg við undir vitjanina í Noregi. Somuleiðis vil hann fegin siggja, hvussu oljuvinnan og lokalsamfeløgin sampakka.

Ein spurningur, sum hann eisini ynkir at frengast eftir í Noregi er, í hvønn mun norðmenn hava staðið saman ella klandrast. Oljufeløgini ræðast nevnliga ósemjur og at skula enda í konfliktum.

Of netup her heldur tingmaðurin, at vit mugu taka okkum um reiggj.

-Vit hava hetta við at vera so ósámd í Føroyum, eitt nú í hvørjum økjum í landinum ein oljuvinna skal taka seg upp.

Seismikkur er eisini nakað, sum Henrik Old ætlar sær at fáa nærri at vita um í

Noregi. Hvørjar royndirnar fiskivinnan hevur av seismikkssjóting.

Hann visir á, at hetta kann gerast ein trupulleiki, um ikki varandi so tó í lotum.

-Verður seismikkurin meira konsentreraður til tey okjini, har hildið verður, at olja er, eitt nú á djúpum vatni eystan fyrri, so fer hann kanska ikki at hava ta stóru ávirkanina á fiskiskapin.

Fiskileiðir og oljuvið

Men hvat nú um tað hendir, at bestu fiskileiðini eisini eru bestu oljuviðin?

-Tað er ein vandi, sum vit mugu fylgja væl við. Hesin møguleiki skal ikki útløkast, og hetta verður so nettup nakað, sum vit politikarar koma til at víga fyrri og ímóti. Oljuvinnan má ikki sleppa at nerva týðandi fiskiøki, tí fiskin skulu vit liva av í allar ævir.

Fer tú at bora á einum ríkm fiskiøki, so er tað ikki nakað, sum kann rettast uppaftur.

Henrik Old visir eisini á, at vit mugu royna at halda seismikkin burtur frá gýttingarokjnum í hvussu er ta tíðina, tá hesi okjir eru mest viðbrekin.

Henrik Old ivast ikki í, at vit eiga at troysta møguleikarnar sum liggja í undirgrundini og hetta er uttan iva eisini eitt ynski hjá Føroya fólk.

Umhugsan at leggja oljuvinnu uttan fyrri Havnina

Sum politikari valdur inn á tingið uttan fyrri Havnina visir Henrik Old á, at tað tykist sum, at virksemi kring Havnina bara veksur meira og meira, meðan útjardarinn minskar.

-Vit kunnu ikki bara standa og hyggja at hesum útviklingi. Tað er neyvan heldur uttan grund, at norðmenn hava lagt oljudirektorið í Stavanger og oljuvinnu í Oslo.

Hetta er ein spurningur eg ætli at seta, nevnliga um umstígingin bara skal liggja í miðjuni á landinum ella

um hon kundi gjørt størri nýttu við at liggja úti um landið.

-Kunnu vit ikki skapa arbeiðsplass úti kring landið, nú ein slík nýggj vinna tekur seg upp, so kann alt vera tað sama. Vit mugu fáa at vita, hví norðmenn hava tilrættalat, sum teir hava gjørt.

Og hvar skulu útgerðarhavnir liggja spyr tingmaðurin, sum heldur tað vera umráðandi, at vit ikki eru ósamdir, tí so kann henda, at einki kemur upp á land, tá avtornar.

Vit mugu gera alt fyrri at sleppa undan smáum ósemjum. Er tað nakað, sum oljufeløgini ræðast, so er tað klandur, og ein hevur varhugan av, at er talan um klandur í einum øki, so halda oljufeløgini seg bara vekk.

Her eru nevnliga so nógvir pengar uppá spæl, at kemur onkur kili ímillum kann tað kosta nógv.

Henrik Old heldur annars ikki, at tað er nakað upplagt pláss til útgerðarhavn.

-Tað visir seg annars at vera ein so stórus automattikkur í øllum. Byrjar tú uppá nakað nýtt, so skal tað liggja í Havn. Spurningurin er, um tað er tað rætt. Tað kann jú vera, at tað er ein fyrrumur, at nakað er á bygd.

Henrik Old sigur, at hetta skal ikki uppfatast sum ein spurningur um bygdamening ella ikki.

-Saman við oljuvinnuni kunnu vit skapa arbeiðsplass, og sjálvandi skulu arbeiðsplass skapast uttan fyrri miðstaðarøkið eisini.

Hann sigur seg hava sæð og upplivað, hvussu nógv fólk eru farin av landinum at lera og útbúgva seg.

Fylgir ein nóg væl við og sær tey koma aftur til Føroya, so enda øll hesi fólk í Havn, tí hugt verður eftir, hvar eini hjún fáa arbeiði, og tað er so aftur í miðjuni á landinum. Skal nakar flyta aftur til okni uttan fyrri miðjuna, so mugu nokur arbeiðsplass vera at koma

til.

Mugu eisini hyggja eftir dønnum og bretum

Nú tingmenn vitja Noreg, heldur Henrik Old tað eisini vera rætt og náttúrligt at hyggja eftir, hvussu danir og bretar hava borið seg at. Vit mugu so út frá hesum gera okkum eina meting av, hvat teir ymsu partarnir fáa burtur úr.

-Eg havi verið nógv í Bretlandi og avreitt. Áðrenn oljan kom vóru lokalsamfeløgini í Stórabretlandi á sama støði sum staðan var her í Føroyum í 1930.

Annars heldur tingmaðurin, at tað er rætt at fara til Noregs, og at vit mugu fara hagar við opnum sinni, nú áðrenn vit samtykja löggávu.

Henrik Old heldur, at tað verður neyðugt at geva viðgerðini av oljulöggávu meiri tíð enn tað tingskipanin í dag loyvir. Hon sigur, at tað skal ganga ein mánaði frá framløg, til málið kemur aftur úr nevnd. Verður oljulöggávan lögð fram fyrst í november so rokna Henrik Old við, at hon kann verða samtykt einaferð í januar.

Uppleggjð til eina lisenslögávu/reglugerð er annars eisini komið væl áleiðis, og spurningur er, hvussu nógv lögtingið skal blandast upp í hana.

Meðan norðmenn meira hava latið hetta til umsitingina at avgreiða so heldur tingmaðurin, at hetta samfelagið er so viðbrekið, at lögtingið eigur at vera nógv uppi í og m.a. siga, hvar møguleiki virksemsi skal vera og hvat vit annars vilja hava burtur úr.

-Summa staðan hava vit sæð, at landið fekk ikki pengar burtur úr oljuvinnu langa tíð eftir, at olja varð funnin, hetta tí at oljufeløgini fyrst skuldu fyrst kunna draga frá hallið tey høvdu arbeitt upp. Vit mugu ansa væl eftir, hvør avgjaldspolitikkurin verður. Sjálvandi vildi tað verið best, um vit byrjaðu at fáa

Henrik Old umboð á einum seismikksskipti undir Føroyum. Mynd jan

eitt sindur av inntøkum so skjótt sum møguligt.

Henrik Old heldur tí, at avtalurnar við oljufeløgini áttu at verið so háttadur, at tú fekt nakað av inntøkum beinanvegin oljan kom upp og so heldur útlíknaði hetta við at draga frá hall seinni.

-Tað skal so lítið til at gera mun hjá okkum. Ístaðin fyrri at biða í fimm ár áttu vit at fingið nakað eftir kanska trimum árum og so latið oljufeløgini sleppa at draga frá yvir eitt longri áramál enn vanligt er áðrastaðni.

Henrik Old heldur eisini, at vit mugu umhugsan okkum væl, áðrenn vit taka støðu til, um oljan skal í land.

-Vit eru eitt so lítið samfelag, at vit kunnu ikki bara gera sum aðrir men mugu hyggja eftir okkara egnu viðurskiftum. Skulu vit pumpa olju upp á land í Føroyum er greitt, at vit skulu hava velduga stór skip nær landi, og tað er ikki vandaleyst at fáa so stór skip at sigla millum sker og hólmar. Her er so eisini óvanliga harður streymur, so hendur nakað, er vanlukkan vis.

Eg havi ikki gjørt upp við meg sjálvan, um tað er rætt at taka olju upp í Føroyum leggur tingmaðurin aftrat.

Henrik Old sigur annars at, vit mugu sjálvandi royna at víðgera oljulöggávu so neyvt sum gjørligt, men vit mugu so heldur ikki draga málið út. Tað má vera so, at oljufeløgini siggja, at hetta landið hevur veruligan áhuga í, at nakað skal henda her, og at talan ikki bara er at draga málið út.

-Vit mugu tyðuliga vísa á, at vit hava ávísan áhuga í eina oljuvinnu og mugu tí heldur ikki forða oljufeløgum í at sleppa til arbeiðis, men vit mugu so heldur ikki leypa framav.